

právo takúto dohodu uzavrieť, táto nie je v rozpore s právnym pravidlom všeobecného práva alebo zmenkového práva, neporušuje právne pravidla o právnom pomere medzi veriteľom a solidárnymi spoludlžníkmi ani s hľadiska všeobecného práva, ani s hľadiska zmenkového práva a je preto v plnej miere právne účinná. Z právnej účinnosti dohody zo dňa 12. septembra 1933 však plynie, že složená suma 40.000 Kč dňom uzavrenia dohody ani čiastočne nemôže byť počítaná na vyrovnanie sporného zmenkového dlhu a tým i na splnenie zaviazanosti dovolateľov, pokiaľ v smysle dohody nebolo rozhodnuté o použití (účtovaní) složenej sumy. Podľa smerodajného skutkového stavu stalo sa toto rozhodnutie až 2. júla 1934 prejavom žalobkyne, učeným voči Drovi Juliovi G. a Hugovi S. Teprv týmto prejavom nastaly právne účinky platenia na pohľadávky v pomere určenom v tomto projave, pravdaže so spätnou účinnosťou odo dňa 12. septembra 1933.

Žalovaní v dovolacej žiadosti dovolávajú sa i pravidiel o započítaní platby v prípade viac pohľadávok a vyvodzujú, že čiastka 40.000 Kč mala byť počítaná na spornú pohľadávku preto, že táto sa má pokladať za takú, ktorá dlžníkov najviac zaťažuje, a že platením takto počítaným sprostil by sa väčší počet spoludlžníkov. Tieto právne vývody však zostaly bezúspešnými, lebo právne pravidlá, ktorých sa žalovaní po tejto stránke dovolávajú, majú právny ráz domnienky a môžu byť aplikované len vtedy, keď platiaci dlžníci sami neurčili, na ktorú pohľadávku má sa počítať učená platba. Tento prípad tu nie je daný, lebo platiaci dlžníci Dr. Julius G. a Hugo S. učinili po tejto stránke prejav vôle smluvou zo dňa 12. septembra 1933, keď žalobkyňu oprávnili, aby sama určila, na ktorú pohľadávku má byť čiastka 40.000 Kč účtovaná a aby vzťažný prejav odložila na pozdejšiu dobu.

Čís. 14945.

Předpisy § 2 vlád. nař. čís. 116/35 Sb. z. a n. nevztahují se na družstva, jež jsou svou podstatou jen družstva spotřebními. U takových družstev není přípustna změna stanov potud, že výrobky členů družstva mohou býti prodávány též nečlenům.

(Rozh. ze dne 12. února 1936, R I 1448/35.)

P r v ý s o u d nevzal na vedomí zmenu §§ 1 a 2 stanov »S« zapsaného společenstva s ručením obmezeným, pokud jimi byl rozšířen okruh činnosti družstva na více druhů závodů s tím, že výrobky družstva mohou býti prodávány i nečlenům, a uložil představenstvu, by příští valné hromadě navrhla změnu dosavadního § 2 stanov za účelem vyloučení roční výroby a zpracování. **R e k u r s n í s o u d** nevyhověl rekursu. **D ů v o d y:** Dle § 2 změněných stanov účel společenstva je širší. Dosud společenstvo obstarává potraviny, oděvy, domácí potřeby a zboží všeho druhu koupí, výrobou nebo zpracováním a prodáváním výhradně členům proti hotovému zaplacení, případně nanejvýše na měsíční splátky, a pod-

porování spořivosti členů přijímáním a zúrokováním úspor a stavbou dělnických domů a bytů jen pro vlastní členy a při tom prodávání zboží nečlenům jest úplně vyloučeno. Dle nového znění § 2 stanov společenstvo obstarává svým členům také prádlo, obuv, nábytek a všechny zemědělské potřeby a bude přijímati a zúrokovati členské úsporné vklady a dobropisy ze zpětných náhrad a může též opatřovati byty pro své členy za podmínek § 75 odst. 1 čís. 4 zák. čís. 76/27 Sb. z. a n., může jako družstvo výrobní též vyráběti a zpracovávati předměty ve vlastních provozovnách, při čemž má zaměstnávat pouze své členy a jen výrobky členů družstva mohou býti prodávány též nečlenům, takže činnost družstva je omezena vůbec na členy. Jest tedy obor činnosti družstva širší. Jest rozhodnouti, zda družstvo může provozovati i více druhů závodů. Účelem družstva dle § 1 zák. čís. 70/73 ř. z. jest podporovati výdělek nebo hospodářství členů, tedy jeho úkolem jest dosažení výhod materiálních, hospodářských, zvýšení zisku, snížení vydání, výhod v používání společných strojů, dílen, skladišť, účelu toho však družstvo musí dosíci jen osobní součinností svých členů a je tedy sdružením práce, nikoliv kapitálu, nemá za účel docílení zisku jako obchodní společnost, nýbrž společné, bezprostřední hospodářské podnikání. Vlastní spoluúčast členů na podniku je vždy nutna a proto družstvo, při kterém členové sami na společném podniku nejsou činní a provozování podniku jiným přenechávají, nemůže býti za společenstvo dle zákona uznáno. Co do předmětu podnikání § 1 cit. zák. sice liší různé spolky a připouští i jiná společenstva, pokud družstevní účel jejich v rámci § 1 zákona je vymezen (slova na konci výpočtu »a pod.«), avšak družstvo svou hospodářskou činností musí býti ve vztahu ku povolání svých členů, jinak je nelze zapsati do společenstevního rejstříku. Na tom nemění nic vládní nařízení ze dne 18. května 1935 čís. 116 Sb. z. a n. o úpravě některých poměrů výdělkových a hospodářských společenstev, družstev, hospodářských a živnostenských družstev úvěrních, které v § 2 společenstvům těm, majícím povahu výrobních družstev, povoluje oprávnění komukoliv prodávati své výrobky a zároveň s nimi v mezích dosavadních zvyklostí i výrobky, které vzhledem na potřebu kupujících jsou současně prodávány, a v § 3 společenstvům, jejichž činnost záleží také v pronajímání bytů ve vlastních domech členům, dovoluje krámy a jiné místnosti tam jmenované, které nejsou určeny pro obývání, komukoliv pronajímati a v § 4 dovoluje jim rozšiřovati svou hlavní činnost na osoby, které nejsou jejich členy. Povahy družstev, která mají býti jen sdružením práce, nikoliv kapitálu, se tato nová ustanovení nedotýkají a jimi podstatě družstev, svépomoc, se nemění. Povaze a účelu družstva dle § 1 zákona nové znění § 2 stanov nevyhovuje, § 1 stanov dosavadních stačil, citace zákona čís. 70/73 Sb. z. a n. je samozřejmá a proto změna znění tohoto § je zbytečná. Proto první soud právem odepřel vzítí na vědomí změnu §§ 1 a 2 stanov a zápis jejich odepřel a byl také oprávněn naříditi změnu dosavadního § 2 stanov ku vyloučení členů výroby a zpracování (rozh. čís. 6637 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu jen potud, že příkaz rejstříkového soudu, by příští valné hromadě navrhlo změnu dosavadního § 2 stanov odpadá, jinak dovolací rekurs zamítl.

Důvody:

Rekurent odporuje napadenému usnesení ve dvojím směru: a) pokud nebyla vzata na vědomí a zapsána změna stanov v §§ 1, 2, b), pokud bylo uloženo představenstvu, aby navrhlo valné hromadě z dosavadního znění § 2 stanov vyloučení rčení »výroby a zpracování«. Vývody dovolacího rekursu pod a) se v podstatě týkají jen změny § 2 stanov. Názor rekursního soudu, že změnou § 2 stanov se rozšiřuje obor družstva, není v rozporu se spisy a neodporuje zákonu. Rekurent si neuvědomil celkový ráz tohoto družstva, jaký se podává ze znění § 2 starých stanov. Dle něho nejde tu ve skutečnosti o výrobní družstvo, nýbrž podstatou svou jest jen družstvo spotřební, při němž »výroba« jest jedním ze způsobů, jakým se má díti obstarávání potravin, oděvu, domácích potřeb a zboží všeho druhu pro členstvo právě tak, jako je koupě nebo zpracování, a to výlučně jen pro členy. Neprávem proto tvrdí rekurent, že jest dle své povahy výrobním družstvem a že by se naň vztahovaly předpisy § 2 vládního nařízení č. 116/35 Sb. z. a n. Změna stanov § 2 není jen pouhou stylistickou změnou, jak mylně za to má rekurent, nýbrž zasahuje podstatu a účel družstva takovým způsobem, že to odporuje § 1 zák. druž., zejména dodatkem »výrobky členů družstva mohou býti prodávány též nečlenům«. Výklad podaný rekursním soudem o účelu družstva s hlediska § 1 druž. zák. nepřichází se jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo býti na případ použito, a není tudíž nezákonný ve smyslu čl. V. zák. č. 251/1934 Sb. zák. a nař. Jinak se má věc, pokud jde o část druhou pod b). Rejstříkový soud uložil představenstvu, aby příští valné hromadě navrhlo změnu dosavadního § 2 stanov za účelem vyloučení rčení výroby a zpracování. Příkaz tento není v souhlasu se zákonem, neboť, pohlíží-li se na pojem výroby a zpracování dle tohoto paragrafu stanov jako na způsob obstarávání věcí pro členstvo, jak výše bylo uvedeno, jde tu skutečně jen o činnost družstevní jako sdružení práce a nikoli kapitálu, obmezenou zásadně na členy, kterou jest podepřeno jejich hospodářství nebo jejich výdělek, takže dosavadní znění § 2 stanov odpovídá účelu § 1 zák. druž. a je přípustno. Dle toho příkaz rejstříkového soudu, potvrzený rekursním soudem, směřující k vyloučení rčení »výroby a zpracování« z § 2 stanov je v rozporu se zákonem.

Čís. 14946.

Jak jest rozuměti výrazu »obratová tantiema« (Umsatztantieme).

(Rozh. ze dne 12. února 1936, Rv I 736/34.)